Biblioteka Jagiellońska

Opłata pocztowa uiszc. ryczałtem.

Rok
Nr. 246

ABC

P R
Warszawa,
czwartek 27 sierpnia 1936 r.

10 GROSZY — NOWINY CODZIENNE — 10 GROSZY

NASZE ABC

Niemieckie niespodzianki

Jednego dnia dwa ważne akty niemieckie poruszyły Europę. Pierwszym było nieoczekiwane przyłączenie się Niemiec do propozycji francuskiej w sprawie neutralności w wypadkach hiszpańskich. Ten akt, nie tylko teoretyczny, ale także odrazu wprowadzony w życie, bo połączony z embargo na broń, poprawił znacznie naprężoną do ostatnich granic wytrzymałości atmosferę polityczną w Europie. Podobnie, jak poprzednio Włochy, tak teraz Niemcy zaskoczyły przyjemnie swoją decyzją inne zaintersowane państwa. Wypadki hiszpańskie odrazu też straciły swoje ogólnoeuropejskie znaczenie. Jeżeli nic nie zajdzie nieoczekiwanego, w przeciągu kilku dni inicjatywa francuska w sprawie deklaracji mocarstw o neutralności i nieingerencji w wypadkach hiszpańskich powinna stać się aktem obowiązujacym. Obie walczące w Hiszpanji strony będą z tą chwila skazane wyłącznie na własne siły.

Nie wiadomo, na czyją wyjdzie to korzyść. Czy nieoczekiwane decyzje Włoch i Niemiec nastąpiły dlatego, że powstańcy są już zdaniem Rzymu i Berlina dostatecznie silni i dostatecznie uzbrojeni, aby dać sobie radę z rządem madryckim i barcelońską irredentą, czy też przeciwnie, dlatego, że los ich jest przesądzony i popierające ich państwa wolały zawczasu odciąć się od nieuniknionej klęski, aby nie ponosić za nią współodpowiedzialności? Najbliższa przyszłość nas o tem pouczy. To pewna, że obie walczące strony zawiodły się na swoich zagranicznych przyjaciołach. Raz jeszcze spekulacja na łączność ideową okazała się zawodną. Państwa dbają przedewszystkiem o swój własny interes.

Niemcy swój najbliższy interes sfinalizowały tego samego dnia. Zrobiwszy „dobre wrażenie“ w stolicach europejskich swym arcypokojowym, a w gruncie rzeczy wcale nie kosztownym gestem, zaraz wrażenie to wyzyskały dla — podwojenia swojej armji. Dekret kanclerza Hitlera, wprowadzający dwu-letnią służbę wojskową — a raczej trzy-letnią, bo służba w „Arbeitsdienst“ pozostała nadal obowiązkową, — w nastroje optymistyczne i pokojowe stolic, uradowanych z nieoczekiwanego obrotu sprawy hiszpańskiej, wniósł element nowego niepokoju. Tłumaczenie, że jest on wywołany groźbą — wypowiedzenia Niemcom wojny przez Sowiety przypomina przysłowiowe „królik zaczął“ i nikogo oczywiście nie przekona. Nie uspokoi jednak opinji światowej i bardziej prawdopodobny powód do tego dekretu, powód, o którym Niemcy u siebie niechętnie mówią, a o którym wiele i głośno rozprawiają, gdy idzie o... Francję. Jest nim słabość roczników wojennych, roczników, które w Niemczech, które przeszły nietylko wielką wojnę, ale i blokadę z jej następstwami, nie są zapewne liczniejsze i silniejsze, niż we Francji. Ale i ten powód, choć bardziej przekonywujący, nie jest w stanie zasłonić rzeczywistości, a tą jest stały wzrost siły militarnej Niemiec i stały wzrost nacisku niemieckiego na pozostałe państwa Europy, które są coraz bardziej dystansowane. Zwłaszcza stosunek sił najbliższych sąsiadów i Niemiec przesuwa się na korzyść tych ostatnich.

W tych warunkach nowe zbrojenia w Europie będą nieuniknione. Staje się też koniecznem szukanie przyjaciół. Nieuchronnie, wbrew wysiłkom w stylu „locarneńskim“ czy „ligowym“ rozwój wypadków pcha Europę ku systemom sojuszów.

W. N.

Na Jasnej Górze

Uroczysta inauguracja Synodu plenarnego

JASNA GÓRA, 26. 8. W pierwszym dniu Synodu plenarnego 25 b. m. rano uczestnicy Synodu udali się procesjonalnie z klasztoru do Bazyliki Jasnogórskiej.

Otwierali pochód notarjusze Synodu, za którymi postępowali teologowie, juryści, prowincjałowie zakonów, przedstawiciele Kapituł, Biskupi Sufragani, Biskupi Ordynarjusze, wkońcu obaj Kardynałowie, za którymi pod baldachimem kroczył Kardynał Legat w otoczeniu swej świty. Pochód postępował przez szpaler niezwykle licznie zgromadzonych na Jasnej Górze pielgrzymów.

W Bazylice Kardynał Legat papieski zajął miejsce na tronie po prawej stronie ołtarza, na wprost wielkiego ołtarza stał fotel-klęcznik dla przedstawiciela Rządu polskiego, po lewej stronie ołtarza zajęli miejsca Księża Kardynałowie Kakowski i Hlond, chargé d'affaires nuncjatury ks. prałat Pacini i Ks. Biskup Kubina. W prezbiterjum zasiedli Księża Arcybiskupi i Biskupi oraz inni członkowie Synodu.

Mszę św celebrował JEm. Ks Kardynał Prymas. Po Mszy św. Kardynał Legat zaintonował „Veni Creator“, następnie sekretarz Synodu Ks. Biskup Przeździecki w otoczeniu notarjuszów Synodu księdza infułata Lipińskiego i księży prałatów Kaczyńskiego i Rychtera odczytał na głos wyznanie Wiary, Confessionem Fidei, które powtarzali głośno wszyscy uczestnicy Synodu. Następnie Kardynał Prymas odmówił litanję do Wszystkich Świętych, poczem audytor Roty ks. prałat Janasik odczytał pismo Ojca Św, którym Kardynał Marmaggi został mianowany Legatem papieskim. Na zakończenie uroczystości w Bazylice Legat papieski udzielił zebranym błogosławieństwa apostolskiego.

Uczestnicy Synodu w porządku jak wyżej przeszli do klasztoru, do Sali Rycerskiej, w której nastąpiły obrady pierwszej sesji Synodu. Powitalną mowę wygłosił do Kardynała Legata JEm. Ks. Kardynał Kakowski, wyrażając wielką radość, że Ojciec św. wysłał jako Legata Synodu do Polski tak znakomitego i cieszącego się wielkim szacunkiem w Polsce Kardynała Marmaggiego, niedawnego nuncjusza apostolskiego w Warszawie. Następnie Ks. Kardynał Kakowski pokrótce nawiązał do Synodów poprzednich wieków i wyraził nadzieję, że jak poprzednie synody wzmacniały ducha, hartowały wiarę, podnosiły moralność publiczną i prywatną, przyczyniały się do pomyślności państwowej, tak również owoców tych należy oczekiwać od obecnego Synodu plenarnego. Okrzykiem na cześć Ojca św. i Kardynała Legata zakończył swoje przemówienie Arcypasterz Warszawski.

Po tym przemówieniu zabrał głos Legat Apostolski, otwierając kanonicznie pierwszy Synod plenarny.

Ks. prałat Janasik odczytał następnie dekrety Legata Apostolskiego o zwołaniu Synodu, o uczestnikach Synodu i o porządku obrad synodalnych. Następnie dokonano wyboru sekretarza Synodu, którym został Ks. Biskup Przeździecki, oraz notarjuszy, teologów i prawników Synodu, a także komisji weryfikacyjnej. Na tem zakończono sesję pierwszą.

Popołudniu o godzinie czwartej rozpoczęły się obrady drugiej Sesji Synodu, podczas której odczytano i przedyskutowano dwanaście rozdziałów statutów synodalnych

PRZEDSTAWICIELE AKCJI KATOLICKIEJ

Na zaproszenie J. Em. Ks. Kardynała Prymasa przybyli na inauguracyjne posiedzenie Synodu prezes Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej w Polsce senator Bniński, prezes Katolickiego Związku Mężów mecenas Ludwik Domański oraz prezes Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej szambelan Potworowski.

Minister Świętosławski oraz jego świta, jak również generał Gąsiorowski oraz prezesi Akcji Katolickiej byli podejmowani przez Ojców Paulinów na Jasnej Górze śniadaniem wspólnie z uczestnikami Synodu. (KAP).

Min. Beck urzęduje

Min. Beck powrócił wczoraj do Warszawy i objął urzędowanie.

Nowy dyrektor dep. lotnictwa

Z dniem 1 września opuści swoje stanowisko tymczasowy dyrektor departamentu lotnictwa cywilnego w Min. Komunikacji, płk. Turbiak, przechodząc w stan spoczynku. Na jego miejsce mianowany będzie dowódca jednego z pułków lotniczych, płk. Iwaszkiewicz.

Po całonocnym boju

Malaga zdobyta

Owiedo grozi upadek

PARYŻ, 26.8. Wojska rządowe przygotowują się do rozstrzygającego uderzenia pod Oviedo. Według relacyj ze źródeł rządowych, zajęcie miasta jest kwestją najbliższego czasu. Wczoraj Oviedo było kilkakrotnie bombardowane przez samoloty rządowe. Powstańcy mimo bombardowania miasta trzymają się dzielnie, co przyznają nawet źródła rządowe.

Najważniejszem wydarzeniem dnia wczorajszego jest podane w komunikacie głównej kwatery wojsk powstańczych zajęcie Malagi przez powstańców. Walka o Malagę miała przebieg niezwykle krwawy. Powstańcy zdobywać musieli dosłownie dom za domem. W niektórych punktach miasta walki toczyły się jeszcze do późnej nocy. Większa część miasta stoi w płomieniach.

HUMANITARNOŚĆ POWSTAŃCÓW

SEVILLA, 26.8. Gen. Queipo de Llano w komunikacie nadanym wczoraj wieczorem donosi: wojska narodowe zajęły większość osad w zagłębiu górniczem Rio Tinto. Na froncie Guadarama gen. Molo opanował wszystkie arterje wodociągowe Madrytu, ale w trosce o ludność stolicy nie przecina dopływu wody, nie chcąc popełniać czynów barbarzyńskich.

ZACIĘTA WALKA O SAN SEBASTIAN

PARYŻ, 26. 8. Havas donosi z Behobie o dzisiejszych walkach na linji Irun — San Sebastian: Powstańcy atakują z 3-ch stron, zgóry, z szosy i wzdłuż rzeki Bidassoa. Pomimo zniszczenia drogi zdołali oni przesunąć na front jeden czołg. Wojska rządowe ostrzeliwują powstańców ogniem huraganowym.

Fałszywa pogłoska o zabójstwie kardynała Tarragony

Pogłoska o zamordowaniu przez komunistów hiszpańskich kardynała Tarragony, arcybiskupa Franciszka Vidal y Barraquer okazała się nieprawdziwą. Kardynał Vidal dzięki interwencji konsula włoskiego mógł opuścić Barcelonę i od kilkunastu dni znajduje się we Włoszech.

Zgon Wojciecha Stpiczyńskiego

z powodu osłabienia serca

PARYŻ, 26. 8. (tel. wł.). Zmarł tutaj o godz. 4.45 nad ranem Wojciech Stpiczyński, redaktor „Kurjera Porannego“ i poseł sejmowy, przeżywszy lat 41.

Zmarły od dłuższego czasu zapadł na płuca i parokrotnie przebywał w sanatorjach. Ostatni urlop wypoczynkowy Wojciech Stpiczyński spędził w Otwocku i po kuracji czuł się na tyle dobrze, że postanowił wyjechać w sprawach prasowych do Paryża. Podróż odbiła się fatalnie na zdrowiu. Wskutek osłabienia serca nastąpił zgon.

Zmarły jako student architektury Politechniki Warszawskiej działał w czasie okupacji niemieckiej w POW. a w r. 1918 wstąpił do 36 pułku piechoty (Legja Akademicka). Z POW. wyszedł jako oficer i pełnił obowiązki adjutanta dowódcy pułku. Wziął wybitny udział w powstaniu śląskiem jako oficer II oddziału Sztabu Generalnego. Po wojnie zajął się publicystyką i przez parę lat był redaktorem pisma „Głos Prawdy“. Ostatnio kierował redakcją „Kurjera Porannego“ i pracował w prezydjum Rady Ministrów.

Pogrzebem zajął się w Paryżu ambasador R. P. p. Juljusz Łukasiewicz.

Rozruchy głodowe

ogarnęły Ukrainę

BERLIN, 26.8. Niemieckie biuro informacyjne donosi z Odessy, że rozruchy głodowe na Ukrainie, mimo ogłoszenia stanu alarmu dla armji czerwonej, wzrastają z dniem każdym. W okręgu Połtawy, gdzie w czasie rabowania wojskowego magazynu przez ludność doszło do krwawego starcia między robotnikami, chłopami i żołnierzami czerwonej armji, w czasie którego 23 osoby zostały zabite, doszło ponownie do niepokojów. Z pośród demonstrantów aresztowano około 200 osób.

Również w okolicy Konotopu kilkuset robotników i chłopów, którzy dawali wyraz swemu niezadowoleniu spowodu rekwizycji wszystkich środków żywności przez czerwoną armję, aresztowano w czasie pracy i umieszczono w obozie koncentracyjnym, otoczonym drutem kolczastym. Czeka ich surowy wyrok za udział w sabotażu.

Rozruchy głodowe rozprzestrzeniły się równocześnie na obszar północno - kaukaskiego sowietu, na okręgi Kurs i Saratow. W Bielańsku nad Donem kilkuset robotników i chłopów napadło na komisarza czerwonej armji rekwirującego żywność i dokonało nad nim samosądu. Oddziały wojskowe wysłane na miejsce wypadku, aresztowały ludność całych wsi z wiejskim sowietem na czele, a 18 osób, które stawiały opór, rozstrzelano.

W Zelenkoje nad Dnieprem doszło do dramatycznych scen, w chwili gdy przybył oddział czerwonej armji, celem aresztowania mieszkańców, stawiających opór przy rekwirowaniu żywności. Kilkaset osób usiłowało uciec czół-nami przez Dniepr, wojsko zaś nie zważając na to, że wśród uciekających są liczne kobiety i dzieci, otworzyło na czółna ogień karabinowy. W czasie wywołanej temi strzałami paniki, wywróciły się dwa czółna i 40 osób znalazło śmierć w falach Dniepru.

Dr. Schacht w Paryżu

konferuje z francuskimi mężami stanu

PARYŻ, 25. 8. Przybył do Paryża minister gospodarki Rzeszy, a zarazem prezydent Banku Rzeszy dr. Schacht z rewizytą do gubernatora Banku Francji Labeyrie, który niedawno bawił w Berlinie.

Jest rzeczą prawdopodobną, że w czasie swojego pobytu Schacht spotka się z szeregiem francuskich mężów stanu. Czas jego pobytu w Paryżu jest jeszcze nieokreślony. W dniu 26 bm. gubernator Labeyrie wyda na cześć Schachta śniadanie, na którym obecni będą premjer Blum, minister spr. zagr. Delbos oraz ministrowie interesujący się sprawami gospodarczymi i finansowymi. Wieczorem odbędzie się przyjęcie w ambasadzie niemieckiej.

BERLIN, 25. 8. Poinformowane koła gospodarcze w następujący sposób oświetlają znaczenie wizyty dr. Schachta w Paryżu:

Doniosłość tych odwiedzin wykracza daleko po za ramy czysto konwencjonalne. Nie należy wprawdzie oczekiwać, że już podczas wizyty Schachta zapadną ostateczne decyzje, zdaje się jednak, że kierownicy obu banków emisyjnych omówią dokładnie aktualne zagadnienia gospodarcze. **Spodziewać się należy, że porozumienie osiągnięte w dziedzinie gospodarczej odbije się korzystnie na stosunkach politycznych.** Nie bez znaczenia jest okoliczność, że dr Schacht, udający się do Paryża w charakterze prezesa niemieckiej instytucji emisyjnej, jest zarazem komisarycznym ministrem gospodarki Rzeszy.

W Berlinie cytują głosy okolicznościowe prasy francuskiej, zwracając m. in. uwagę, że paryska „Information“ poruszyła przy tej okazji **problem kolonjalny.**

Na giełdzie berlińskiej panowała dziś tendencja mocna. Kursy niektórych papierów zwyżkowały w dość szybkim tempie. Zdaniem sprawozdawców gospodarczych prasy niemieckiej, do nastrojów optymistycznych przyczyniło się uczucie odprężenia w ogólnej sytuacji międzynarodowej, jak również nadzieje, powiązywane do paryskiej podróży dr. Schachta.

Wyjazd do Paryża

gen. Rydza-Śmigłego

W piątek dnia 28 b. m. wyjeżdża do Paryża Generalny Inspektor Sił Zbrojnych gen. dywizji Edward Rydz Śmigły. Generalnemu Inspektorowi towarzyszyć będą w podróży: szef Sztabu Głównego gen. bryg. Wacław Stachiewicz, szef biura inspekcji G. I. S. Z. płk. dypl. Leon Strzelecki oraz adjutanci rtm. Vacqueret i rtm. Horoch.

W ciągu kilkudniowego pobytu we Francji Generalny Inspektor Sił Zbrojnych weźmie udział w manewrach armji francuskiej

Deszcze zanikają

Dziś w dniu 27 sierpnia w dalszym ciągu zapowiada się pogoda niestała z zanikającemi deszczami w dzielnicach wschodnich, na Podkarpaciu i w górach, a z rozpogodzeniami w pozostałych. Noc chłodna, dniem temperatura do 20 stopni. Umiarkowane, chwilami porywiste, wiatry północno zachodnie i północne.

Zwycięski strajk okupacyjny

W fabryce kabli w Będzinie trwał przez 2 tygodnie strajk okupacyjny. W strajku brało udział przeszło 400 robotników, którzy domagali się podwyżki płac.

Strajk okupacyjny został zlikwidowany po 14 dniach. Postulaty robotników zostały uwzględnione.

Uciekła powłoka balonu „Katowice“

Wczoraj w południe miały się odbyć na lotnisku mokotowskiem pokazowe loty balonowe dla dziennikarzy, członków Klubu Sprawozdawców Lotniczych. Loty nie odbyły się wskutek burzy, z piorunami, która nagle nadciągnęła nad Warszawą.

Podczas napełniania balonów zdarzył się wypadek. Mianowicie niezwykle silny wiatr rozluźnił olinowanie balonu „Katowice“ i porwał do połowy napełnioną powłokę. Powłoka balonowa poszybowała wysoko w górę tak, że wkrótce robiła wrażenie olbrzymiej szmaty. Po pewnym czasie silny wiatr górny uniósł powłokę szybko na wschód, za Wisłę.